

## در قرآن نام و یادی از امام حسین(علیه السلام) شده است؟

### پاسخ:

در بسیاری از کتب تفسیر و حدیث و تاریخ، امام حسین(علیه السلام) از جمله مصدق بارز آیه تطهیر، [۱] مباحله، [۲] مودت [۳]، اطعام [۴] و کلمات [۵] و آیات پایانی سوره فجر دانسته شده، و روایات معتبری در این باره نقل کرده‌اند. درباره آیات پایانی سوره فجر روایاتی نقل شده است که اثبات کننده این معناست که این آیات درباره حضرت سیدالشهداء امام حسین(علیه السلام) است در تفسیر «البرهان» چنین آمده است:

امام صادق(علیه السلام) فرمود: «سوره فجر را در نمازهای واجب و نیز نماز مستحب خود بخوانید؛ چرا که این سوره، سوره حسین بن علی است.»

پس از این کلام امام صادق و تحریض و تشویق مخاطبین به خواندن سوره فجر در نمازهایشان با این کلام زیبا و دلنشین و همراه با دعای «وارغبوا فیها رحمکم الله»؛ از سرشوق و رغبت به این امر اقدام نمایید. خداوند شما را مورد رحمت و لطف قرار دهد، یکی از اشخاص حاضر در مجلس سؤال می‌نماید - که چه بسا سؤال بسیاری از ماها نیز باشد؛ سؤال می‌کند:

امام صادق(علیه السلام) در تفسیر آیه می‌فرماید: این آیه درباره حسین بن علی - علیهما السلام - است؛ چرا که آن بزرگوار صاحب نفس مطمئنه بود و از خدا راضی بود و خدا نیز از او راضی بود، و یاران آن بزرگوار از خاندان محمد(صلی الله علیه وآله) از خداوند راضی بودند و خداوند نیز از آنها راضی بود، و این سوره فقط درباره حسین بن علی و شیعیان او و شیعیان آل محمد(صلی الله علیه وآله) می‌باشد

### چگونه این سوره، سوره اختصاصی حسین بن علی شد؟

امام صادق(علیه السلام) فرمود: شما مگر این بخش از آیه و کلام خداوند را نشنیده‌اید که می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي» «انما یعنی الحسین بن علی - علیهما السلام - فهو ذو النفس المطمئنة الراضیه المرضیه و اصحابه من آل محمد - صلوات الله علیهم - الرضوان عن الله يوم القيامة و هو راض عنهم، و هذه السوره فی الحسین بن علی و شیعتہ و شیعه آل محمد خاصه، امام صادق(علیه السلام) در تفسیر آیه می‌فرماید: این آیه درباره حسین بن علی - علیهما السلام - است؛ چرا که آن بزرگوار صاحب نفس مطمئنه بود و از خدا راضی بود و خدا نیز از او راضی بود، و یاران آن بزرگوار از خاندان محمد(صلی الله علیه و آله) از خداوند راضی بودند و خداوند نیز از آنها راضی بود، و این سوره فقط درباره حسین بن علی و شیعیان او و شیعیان آل محمد(صلی الله علیه و آله) می‌باشد.

و در پایان روایت، امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: **من اذمن قراءه الفجر كان مع الحسين في درجته في الجنة، ان الله عزيز حكيم**، هر کس در خواندن سوره فجر مداومت داشته باشد، با امام حسین در درجه‌اش در بهشت خواهد بود، به درستی که خداوند بر هر چیز توانا و به هر امری دانا است. [۶]

در روایت دیگری که از ابوبصیر از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است، امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: **يا ايتهما النفس المطمئنه ارجعي الي ربك راضيه مرضيه» الآية يعني الحسين ابن علي - عليهما السلام - [۷] مراد از «نفس المطمئنه» که از خداوند راضی و خداوند نیز از او راضی است، حسین بن علی (علیه السلام) است در این آیات، کلمه «نفس المطمئنه» نقش کلیدی و محوری دارد به طوری که فهم معنای آیه تا حدود زیادی به روشن شدن معنای این واژه بستگی دارد، و چه بسا وجود این کلمه در این آیه موجب تفسیر و بیان شأن نزول آیه، درباره حسین بن علی (علیه السلام) گردیده است، و آن حضرت مصداق اتم و اکمل آن به حساب آمده است.**

سؤالی که در اینجا می‌تواند مطرح شود این است که چه امری باعث این تقریب و تقارن گردیده است؟

**چرا حسین بن علی (علیهما السلام) از میان معصومین - علیهم السلام - به عنوان مصداق این آیه معرفی گردیده است؟**

در پاسخ باید گفت: با توجه به آنچه که در تاریخ عاشورا به فراوانی نقل گردیده است که از یک سو برای حادثه عظیم عاشورا، هیچ واقعه و حادثه‌ای به عنوان نظیر و مانند و شبیه سراغ نداریم، و مصیبت بزرگی که در این رویداد عظیم تاریخی بر خاندان عصمت و طهارت - علیهم السلام - وارد گردید، در تاریخ نمونه دیگری ندارد، و از دیگر سو، قربانی بزرگ این حادثه حضرت سیدالشهداء - علیهم السلام - بود که در سهمگین‌ترین حالات و لحظات و شکننده‌ترین ماجراهای این حادثه، در نهایت اطمینان و آرامش نفس بود، به طوری که در روایت راویان شاهد حادثه آمده است که هر چه این حادثه به پایان خود که شهادت حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) بود نزدیک‌تر می‌شد، چهره دلربای امام، زیباتر و برافروخته‌تر می‌شد، و برای لقای پروردگار آماده‌تر.

از اتفاقات سهمگین و تزلزل آفرین آن حادثه در چهره امام، ذره‌ای سستی و ضعف و یا بی‌صبری و جزع و شکوه دیده نشد و در عوض در این ماجرا از ابتدا تا انتها میزان تسلیم و صبر آن حضرت که ناشی از اطمینان و آرامش نفس بود، افزوده‌تر می‌شد. و این جمله آخر آن حضرت در لحظات پایانی عمر شریفش شنیدنی و زیباست: **صبراً علی قضائک یا ربّ لا اله سواک یا غیاث المستغیثین، مالی ربّ سواک و لا معبود**

غیرک، صبراً علی حکمک، بر قضای تو شکیا هستم! پروردگار! معبودی جز تو نیست، ای پناه بی پناهان!  
من غیر از تو پروردگار و معبودی ندارم، برخواست و اراده تو شکیا هستم. [۸]

### معرفی منابع جهت مطالعه بیشتر:

- تفسیر قمی تألیف علی بن ابراهیم قمی، ج ۲، ص ۴۲۲.

### پی نوشت ها:

[1] احزاب / ۳۳.

[2] آل عمران / ۶۱.

[3] شوری / ۲۳.

[4] انسان / ۸.

[5] بقره / ۳۷.

[6] بحرانی، سید هاشم، البرهان فی تفسیر القرآن، قم، مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، بی تا، ج ۴، ص ۴۶۱؛ و بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۹۳ و ج ۴۴، ص ۲۱۸.

[7] حویزی، تفسیر نورالثقلین، ج ۵، ص ۵۷۷؛ و بحرانی، سید هاشم، البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۴، ص ۴۶۰؛ و بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۳۵۰؛ و تفسیر القمی، علی بن ابراهیم قمی، قم، دارالکتاب، چاپ سوم، ۱۴۱۴ ق، ج ۲، ص ۴۲۲.

[8] موسوعه کلمات الامام الحسین (علیه السلام)، ص ۵۱۰.

### بخش قرآن تبیان